

BUTLLETÍ del GRUP d'ESTUDIS SITGETANS

Any XXIX

Agost del 2004

Nº 110

Antoni Vigó i Marcé, historiador i estudiós*

Marisa Marsal

És motiu d'orgull i satisfacció per a la nova junta del Grup d'Estudis Sitgetans evocar avui la figura d'Antoni Vigó. En aquest mes de desembre s'han complert deu anys de la seva mort. Antoni Vigó va ser llicenciat en Història de l'Art, professor, historiador i estudiós i un dels socis fundadors del Grup d'Estudis Sitgetans. Avui el recordem amb nostàlgia i enyor, intentant donar un just relleu als aspectes que van configurar la seva personalitat.

Si fem una enumeració de la seva obra escrita, recordarem que l'any 1978 va publicar un article sobre el pintor Antoni Almirall, en ocasió d'una exposició a l'Estudi Vidal, organitzada pel G. E. S., d'obres dels pintors sitgetans Joaquim de Miró i Antoni Almirall. El 1979 un estudi sobre el mateix pintor, publicat per l'Institut d'Estudis Penedesencs a la seva *Miscel·lània Penedesenca*. El 1980 un treball, llegit a la Biblioteca Popular Santiago Rusiñol, sobre Joaquim Espalter, pin-

*Els tres escrits publicats en aquest butlletí corresponen als parlaments pronunciats en l'acte "Commemoració del 10è aniversari de la mort d'Antoni Vigó i Marcé" que tingué lloc al local de Grup d'Estudis Sitgetans el 13 de desembre del 2003.

tor que havia estat el tema de la seva tesina de llicenciatura. El 1981 una detallada cronologia rusiñoliana, amb motiu del cinquantè aniversari de la mort de Santiago Rusiñol. I el 1990 un estudi sobre el pintor Josep Mª Miralles

A més, feia temps que l'Antoni Vigó s'interessava pel coneixement i difusió de la història de la indústria del calçat, que va ser la principal font de vida dels sitgetans en el darrer quart de segle del XIX i la primera meitat del XX. Ell havia conegut molt d'a prop aquest vessant important de la nostra història local perquè la família Vigó havia tingut durant anys una petita fàbrica de calçat, els *Calzados Playa de Oro*. Per tant, era natural que s'interessés per una feina que formava part de les seves arrels familiars. De manera que en el *Quadern n° 22 del G. E. S.*, aparegut el desembre del 1987, l'Antoni va publicar un estudi sobre la fàbrica Tarrida, pionera de la indústria del calçat a Sitges. I el 1994, en el *Quadern n° 29, del G. E. S.* va publicar, amb caràcter pòstum, un altre estudi, extens i detallat, sobre la fàbrica de Can Bóta, és a dir, la fàbrica dels germans Bartés i Bóta, treball que ell mateix havia llegit, abans de la seva mort, a la Biblioteca Santiago Rusiñol.

Com ell mateix deia en el pròleg, tenia la intenció de fer altres estudis sobre les fàbriques de Can Termes i Can Benazet, per completar així el cicle de la indústria local del calçat. La mort, sempre inoportuna, li ho va impedir. Però en Vigó, incansable en les seves recerques, va deixar un munt de notes i dades sobre el que havia de ser el seu proper treball: la fàbrica de Can Benazet. El G. E. S., com a reconeixement a la feina que va fer, al seu treball rigorós i pacient, vol publicar aquest seu darrer treball. Esperem que les dificultats per reconstruir les seves anotacions puguin ser superades. És el nostre modest homenatge pòstum a l'Antoni Vigó.

Aquesta publicació ajudarà a conservar la seva memòria, tot i que ell està present en molts de nosaltres, els que vam ser els seus amics, i sobretot en molts dels seus alumnes, perquè ell dedicà pràcticament tota la seva vida a l'ensenyament. Van ser gairebé quaranta anys d'una tasca continuada i eficaç, dia rere dia, hores i més hores. De vegades, el vent de l'oblit dispersa aquesta llavor, però també sortosament, molt sovint queda arrelada per sempre en els seus alumnes. L'Antoni Vigó és recordat i estimat per molts d'ells.

Jo, que no vaig ser alumna seva, és clar, recordo passant pel carrer de Sant Gaudenci en les tardes, d'hivern o d'estiu, la munió de canalla sorollosa que s'amuntegava al carrer, davant la reixa de la porta de casa seva, esperant el seu torn per a alguna classe de repàs. I pensava: Déu meu, quantes, quantes hores de classe!

quants alumnes per a un sol home!, que en deu de ser de feixuc això! Però d'aquest aspecte ja parlarà, amb més coneixement de causa, el meu company de taula, Xavier Gimeno. De la mateixa manera que la Isabel Coll explicarà, també amb coneixement, la veneració que l'Antoni sentia pel món de l'Art.

Jo voldria ara recordar que la Comissió del Centenari de les Festes Modernistes va preparar tres conferències sobre Santiago Rusiñol, i es va encomanar a l'Antoni la que va tenir lloc a la Biblioteca amb el títol de *Rusiñol i Sitges*, que ell deia que era la més fàcil i la més planera. L'esperit irònic, humorístic i en certa manera sorprenedor de Santiago Rusiñol, que sempre gaudia amb el que feia, s'adeia perfectament amb el del conferenciant. L'Antoni s'hi va identificar i es va posar, amb el permís dels oients, dintre de la pell del Senyor del Cau per llegir els seus, i seus volia dir d'en Rusiñol, records de Sitges. I així, ens assabentem que: "*En Meifrèn i jo baixàvem a Vilanova a veure en Balaguer. Anàvem en tartana perquè mai no m'ha agradat la velocitat i sí, en canvi, mastegar lentament el temps... Passàvem per Sitges quan un bon home, simpaticot i panxut, em féu senyal de parar. Jo vaig dir, sooo!, i l'home, apropant-se, em digué: Vós sou en Rusiñol!*"

A partir d'aquesta introducció, Rusiñol, encarnat en l'Antoni, relata en primera persona la seva vida a Sitges, les trobades amb els amics, les estrenes de teatre, els concerts, les Festes Modernistes, les exposicions de quadres, la compra d'"una caseta sobre el roquissar on peten les onades, 'Can Sense', i després la caseta del costat, 'Can Falua'... En vaig pagar mil pessetes per cada una...". I també les visites que el Senyor del Cau rep a Sitges, les de personatges tots ells famosos, com "*la gorda condessa de Pardo Bazán*", la compra de dos quadres d'un pintor de qui "*ningú n'hi feia ni cas, el que anomenaven El Greco*", i totes les aventures i les anècdotes que tots sabem, com quan l'Antoni-Rusiñol explica que "*per la primera Festa Modernista, vaig transformar l'Ajuntament en una mena de casa marinera, la sala principal i l'escalinata del castell les vaig omplir de xarxes, remes, veles i nanses. I amb aquest embolcall, la gent es pensava que m'havia 'locat'*"

I, més endavant: "*El 25 d'agost del 1900, els sitgetans em dediquen un carrer molt ample i amb arbres a les voreres. N'estic molt content i cofoi*". També diu que "*Hi ha un tal Deering, que el va portar l'Utrillo i que es pensa que és el descobridor del poble i, repartint duros a tort i a dret, es creu que es farà seus tots els sitgetans*". I ja mort, Rusiñol acaba el seu relat dient: "*El tren que portava el meu taüt cap a Barcelona, va fer parada a Sitges i tots els sitgetans estaven a l'estació del carril i ompliren de flors tot el*

furgó on jo reposava. Els ulls se m'ompliren de llàgrimes i al darrere meu hi havia uns àngels amb una vestidura blanca i un viuet blau al capdavant de la túnica".

Absolutament compenetrat amb l'esperit i el tarannà de Rusiñol, les frases redactades per l'Antoni Vigó s'harmonitzaven tan perfectament amb les del propi artista que resultaven indestruïbles les unes de les altres. Va ser una conferència memorable i divertida, i la gent s'ho va passar d'allò més bé. I és que l'Antoni era sovint un nen gran, amant de les bromes, els acudits i els comentaris jocosos que fan la vida més plaent. Els amenitzava canviant el matís de la veu per accentuar la ironia i l'aspecte risible de les coses. No oblidem que, de jove, havia fet teatre d'aficionats i sabia treure partit del que explicava. L'Antoni irradiava una jovialitat i una cordialitat encomanadisses. Abans de la seva malaltia, l'Antoni Vigó era jove d'esperit i jove en l'aparença, en les maneres, en el gest, entre impulsiu i

despreocupat, amb què apartava els cabells que li queien sobre el front.

La Margarita em deia fa dies que aquesta mena de petit homenatge del G. E. S. a l'Antoni Vigó el merceixia no perquè l'Antoni hagués fet grans coses, sinó més aviat perquè havia fet moltes petites coses. Tanmateix, penso que aquesta sala tan plena vol dir també alguna cosa. Que una persona que va dedicar quaranta anys, quasi tota una vida, a l'educació de diverses generacions de sitgetans merceix reconeixement i gratitud. I que totes les persones anònimes, si se'm permet usar aquesta paraula, que, com l'Antoni Vigó, són amics dels seus amics, que fan les coses petites, o no tan petites, de cada dia ben fetes, amb amor al treball i les fan amb dignitat, honradesa i integritat, que estimen els seus i el seu poble, la seva cultura i la seva història, i hi dediquen esforços, traient el temps d'on poden, merceixen que avui, com estem fent amb l'Antoni, els recordem amb respecte i afecte.

Antoni Vigó, mestre

Xavier Gimeno i Grasa

Vull començar la meva intervenció amb un agraïment i una constatació. L'agraïment l'he de fer al Grup d'Estudis Sitgetans que ha tingut la gentilesa de pensar en mi a l'hora de glossar la figura pedagògica del mestre que fou Antoni Vigó. Com s'acostuma a dir en aquestes ocasions, és un veritable honor poder participar en aquest homenatge. Però immediatament vull constatar que aquesta afirmació que acabo d'efectuar no és una afirmació retòrica, és a dir, obligada per les circumstàncies i desproveïda de significacions. Em consta que, entre totes les promocions d'alumnes que vam tenir la sort d'aprendre sota la paraula i el gest d'en Vigó -em permetreu que l'esmenti amb aquesta fórmula enrranyable i habitual, testimoni de la seva pervivència-, són molts els que podrien estar exactament en el lloc en què jo ara mateix em trobo, i que hi posarien la mateixa il·lusió que hi he posat jo, i segurament major encert.

En la meua glossa, he intentat trobar la primera imatge, el primer record que la memòria em guarda del mestre. I m'hagués agradat poder arribar fins als moments inicials de la meua vida d'escolar, en aquells anys en què els escolapis portaven a terme la seva feina a l'antiga torre de can Montané. Però no ha estat possi-

ble. D'aquells anys guardo altres d'imatges, moltes d'elles també amb afecte i consideració, però la figura d'en Vigó emmarcada pels murs de can Montané, la seva torratxa medievalitzant i la capella, que devia ser petita i la recordo gran, enorme, d'acord amb els ulls temorosos d'un marrec que els començava a obrir al món, se m'escapa com l'aigua entre les mans. La memòria em porta, a continuació, fins a aquell curs de transició en què ens vam traslladar al carrer de les Parellades, a l'antiga fàbrica de can Puighibet. Com molts de vosaltres recordareu, va ser necessari d'efectuar aquest trasllat per tal de poder aixecar les noves i actuals edificacions de can Colapi. Però us he de confessar que tampoc no he trobat una imatge prou diàfana d'en Vigó entre les parets fosques d'una fàbrica que havien improvisat com a espai educatiu. Aleshores jo començava els meus estudis de batxillerat i era un alumne, no sé si modèlic, però sí aplicat.

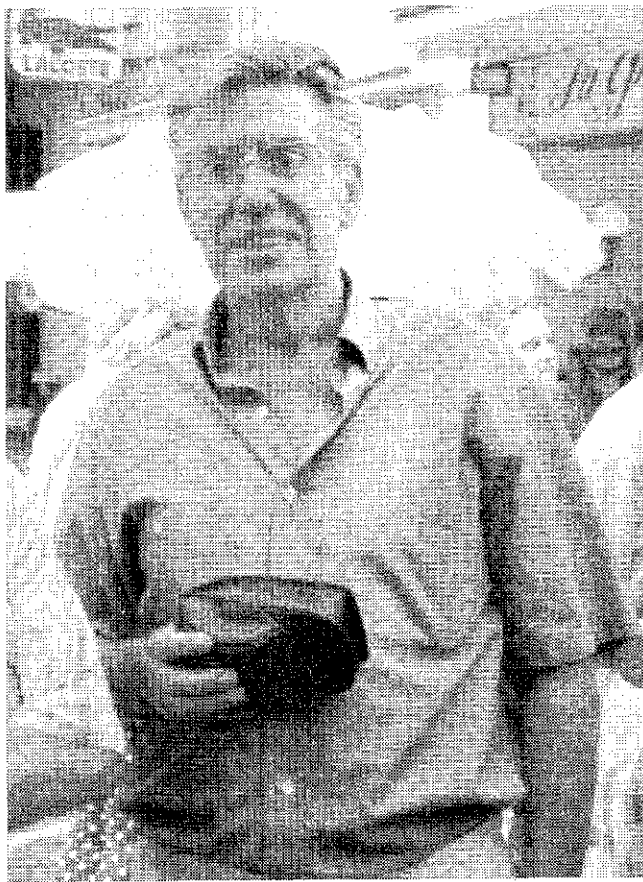
La primera imatge que guardo d'en Vigó, ara sí, la situo en les actuals instal·lacions del carrer de Sant Isidre. Però faré una petita trampa i el glossaré en primer lloc a partir d'una altra imatge, poderosa i fidel, que ben segur forma part de la memòria de molts dels seus alumnes, almenys, si més no, d'aquells que coin-

cidíem amb ell quan anàvem a escola. En aquells anys jo arribava al col·legi amb bicicleta. Venia pel Passeig, amb el pensament adormit i la vista amorosida per la platja i les ones, i enfilava, sense fer cas de l'ordenament circulatori, pel carrer de Bonaire. A continuació, perquè molt poques vegades passava pel Cap de la Vila on segur m'havia de trobar amb un guàrdia somnolent i empipat, seguia pel carrer de Sant Gaudenci, que ja corria poblat de quitxalla i companys que, com jo mateix, anaven a escola. Abans d'arribar a la cantonada del carrer del Prado, on sovint ens entreteníem a fer-la petar, el trobàvem. Caminava amb un pas ferm, decidit i ràpid, i amb un ritme engrescat, que tenia la virtut de recordar-nos que els límits de l'escola arribaven fins al carrer, però que no els podíem violentar perllongant innecessàriament l'inici de les classes. Aleshores jo encara era un alumne aplicat, i encara ho seria durant uns anys, perquè en el meu cel primaveral encara havien d'aparèixer les enutjoses tempestes de l'adolescència. Però això vindria més endavant.

En l'inici de la meua vida d'estudiant -aquell any en què estrenàvem el col·legi jo cursava segon de batxillerat-, la figura d'en Vigó apareix amb una força inigualable. Sense ser-ne conscients, els seus alumnes descobríem la dimensió real del que suposa tenir un autèntic mestre, una persona que posa al servei de l'aprenentatge dels alumnes la seva experiència i el seus coneixements. Ho he volgut presentar així perquè, en els temps que ara corren, sovint s'oblida que un mestre és abans de tot una persona, amb sentiments, virtuts i febleses, és a dir, un ésser humà al cap i a la fi. En Vigó, a més, era un bon mestre. I això ja és una altra cosa, perquè la bondat, l'excel·lència pedagògica no es pot resumir en una fórmula repetible fins a l'infinit. El seu àmbit, ens agradi o no, pertany al geni, humil i modest, com ell segurament el concebia, però geni en definitiva. Deixeu que

il·lustri aquesta última afirmació.

A l'aula érem una trentena d'alumnes. Tot era nou: les parets, les taules, la pissarra, la tarima, les portes amb vidre, els bolígrafs, les llibretes i els llibres, les escales, el pati, el gimnàs, els lavabos. Fins i tot els somriures i la felicitat amb què els pares i els mestres ens rebien era nou, acabat d'estrenar. Suposo que per a la vida de Sitges aquell va ser un moment important. El que no sabíem és que el que a dins de les aules s'havia d'esdevenir, l'etern ritual de la celebració educativa, podia vestir-se també amb sabates de diumenge o, al

contrari, seguir encarrat en les velles espartenyas rònegues i castigades. En Vigó comença la classe. En entrar, tothom arracona l'últim comentari, l'ha-gi enllestit o no, i es fa el silenci. Ens disposem a treballar, és a dir, a escoltar durant el curt espai de temps que cap dins una hora. Algú que pogués contemplar l'escena des de fora diria que som uns alumnes obedients perquè tenim por, però ell sap que no és així: ho som, efectivament, d'obedients, però perquè el respectem, perquè no es pot sentir por davant d'una persona que ens mira amb franquesa i que vol que nosaltres també el mirem de la mateixa manera. ¿I de què parlava?, us pre-

guntarau. M'afiguro que us sorprendreu si us dic que amb en Vigó jo vaig començar a aprendre història, ciències naturals i moltes matemàtiques. Tenia la virtut de fer senzill allò que d'altres feien complicat. Durant molt de temps m'he interrogat sobre les claus del seu mètode, sobre els seus preceptes educatius, apresos, sens dubte, a cops d'experiència. La conclusió a què he arribat no pot ser més clara: ordre i poder de comunicació. Sabia què havia d'explicar, com ho havia de fer i quines eren les paraules que havia d'utilitzar. En recordar aquelles classes, no puc d'evitar de sentir la sensació, agradable i càlida, que era capaç de crear com una llar dòcil que ens emparava dels rigors de l'hivern,

no perquè els ignorés sinó perquè ens ensenyava a entendre'ls. En definitiva, un mètode humanista al servei d'una cultura humanista. Acabo d'escriure aquesta frase i m'adono que tal vegada aquestes paraules són ja incomprendibles. El cas és que la meua va ser una promoció privilegiada: vam ser dels primers a gaudir d'una escola nova, tant per fora, com per dins.

Fins aquí, he intentat de fer el relat d'una història més o menys col·lectiva, comuna a molts sitgetans, nois i noies, que vam ser alumnes d'en Vigó. El que ve a continuació respon més a la meua història personal, o per ser més exactes, a la particular forma en què jo he estat capaç de rebre el seu mestratge i que ha influït en una de les meues passions: la literatura. L'acabament dels meus estudis preuniversitaris, el batxillerat superior en deien, va ser en gran manera dramàtic. Aleshores, ho he de reconèixer, jo ja no era un alumne aplicat ni molt menys modèlic. En el meu darrer curs de batxillerat, sense una idea clara del que havia de fer amb la meua vida, algú va decidir que havia de cursar els dos darrers anys, el cinquè i el sisè de batxillerat, fent ciències. Com la majoria dels meus companys, no tots però, era incapaç d'imaginar un futur existencial des de l'àmbit de les lletres. En el darrer curs, però, com un regal insospitat, m'esperava una assignatura, Història de l'Art, i novament en Vigó. El mestre que aleshores vaig tenir va ser un descobriment, un meravellós ensurt, o, si voleu, una sacsejada fantàstica en l'animeta desorientada de l'adolescent que jo era.

Miraré d'il·lustrar tot plegat amb una nova imatge, que, pel que he pogut comprovar posteriorment, s'havia repetit altres vegades. Calculo que deuria ser un dia de primavera. Avui toca una classe de Goya. Per a molts de nosaltres aquell nom amb prou feines era el correlat obligat d'un calendari engrudós i macilent penjat en algun racó de la cuina. El mestre inicia la seva classe i ens explica les anècdotes biogràfiques, la relació d'obres més importants i les característiques de la seva pintura. De cop, com si s'adonés que amb la seva explicació no en tenia prou per expressar el missatge autèntic, únic, de l'art del pintor aragonès, s'aixeca de la cadira i amb un gest poderós i màgic ens fa imaginar en els límits foscos de la pissarra, plena de signes absurds de física o matemàtiques, una pintura que tenim reproduïda en el llibre, *Els afusellaments del Dos de Maig*.

En aquell moment en Vigó se'ns ha transformat, és una persona literalment posseïda per la passió que vol transmetre, a qui fa nosa fins i tot l'apèndix, maligne, que l'acompanya classe rere classe. D'una estrebada es desfà del *Bisonte* que ha acabat d'encendre i ens fa veure el cos i la mirada terroritzada que centra tota la pintura. S'acosta al quadre, es meravella i després ens diu: -Quan t'hi acostes només hi veus tres pinzellades,

tres míseres pinzellades. I amb el gest de la seva mà ens les dibuixa, les pinzellades: primer el cos, després un braç i finalment, altre. I es fa el silenci. En Vigó, de mica en mica, recorda que té uns alumnes i retorna del seu particular trànsit. Em resulta difícil trobar una expressió que resumeixi l'instant que acabàvem de viure, una expressió que expliciti la dimensió secreta de l'art. Ara bé, d'aquella classe guardo un record amb un afecte especial, com una llavor que no trigaria gaire a germinar en forma de pregunta: ¿quin era el poder d'aquelles tres míseres pinzellades que desencadenaven en la persona d'en Vigó, sempre assenyat i estricte, una transformació insospitada en forma de passió suprema i desconeguda?

Durant les vacances de Setmana Santa, en Vigó i la Margarida ens van acompanyar en el nostre viatge de fi de curs. La destinació era Madrid i l'art que la capital de l'estat ha anat tresorejant al llarg del segle. Ja us podeu imaginar el valor que per a nosaltres i per a mi en especial podien tenir totes les experiències que vam viure durant aquella curta i densíssima setmana.

Vull fer referència, també, a un altre aspecte important, la preparació del viatge, o sigui, els mitjans per a finançar-lo. Els alumnes havíem començat aquesta empresa d'una manera cega i il·lusionada, és a dir, caòtica. Crec que va ser la il·lusió que hi vam posar el que el va convèncer no sols d'acompanyar-nos sinó també d'ajudar-nos. Entre ell i nosaltres es començava a establir una relació molt estreta que ultrapassava els límits estrictes entre un professor i els seus alumnes. Fruit d'aquell treball conjunt va ser el muntatge teatral que vam fer a partir d'un llibret que encara conservo escrit per en Jacint Picas, *Aigua, pedra i bargalló*. En Vigó ens va dirigir amb l'entusiasme que segurament havia generat la nostra il·lusió, i que una reflexió acurada sobre les possibilitats reals d'aquells jovecels hauria desaconsellat. El cas és que amb el nostre desencert i les seves maneres pacients, els personatges d'*Aigua, pedra i bargalló*, la bruixa, el príncep Bargalló, en Pa-i-peixet, la Marina i d'altres van viure el seu destí teatral per primera, i única, vegada, em sembla. I nosaltres vam descobrir el teatre, de la seva mà vam començar a conèixer els interiors de la faràndula a partir d'una obra que ens parlava en clau llegendària de les nostres coses, de Sitges i del seu imaginari.

Després va venir el viatge: Madrid, els museus, les obres que havíem estudiat, espectacles teatrals a la nit, Segòvia, l'aqüeducte, la cuina, San Lorenzo del Escorial, les tombes reials que et corglacen l'esperit, Calatayud... Hi vam anar com una família, com una gran família que surt a conèixer el desconegut sense por, amb la seguretat que ens donava la seva direcció i el seu mestratge. Ho diré amb una frase: havíem après una forma distinta de mirar el món, una manera de

mirar.

Acabaré aquesta glossa amb un altre moment important. Entre els dubtes i les batzegades turmentades propis de l'adolescència vaig decidir que el món que jo volia veure era el de la literatura. Vaig començar els estudis de filologia i crec que aleshores vaig tornar a ser un estudiant aplicat. Un dels fruits d'aquella passió literària van ser uns articles que jo publicava setmanalment a les pàgines de *l'Eco*. Els signava, per raons de timidesa, amb pseudònim, encara que a Sitges, com sabem, els secrets no es poden mantenir durant molt de temps. Un dia -feia ja uns anys que les úniques paraules que ens creuàvem en Vigó i jo eren les pròpies de les salutacions cordials pel carrer- en Vigó em va aturar i vam tenir una curta i intensa conversa que recordaré sempre. Després d'interessar-se per les coses que feia, va anar directe al gra i es va interessar pel que escrivia a *l'Eco*. Jo em vaig quedar garratibat: se suposava que ningú, llevat d'en Josep Soler i algun amic, coneixia la identitat del pseudònim que utilitzava. No vaig saber reaccionar. Per una banda, em costava de creure que el que escrivia li podia interessar; per l'altra, és clar, em sentia com una bombolla a punt d'explotar. Abans d'acomiarar-nos em va dir: -¿Però tu has estudiat filologia, oi?

Amb aquella frase, senzilla, concloent i amical, en Vigó em va dir molt més del que espera algú que comença una activitat amb il·lusió. I jo, us ho confesso, no vaig saber estar a l'alçada. No recordo ben bé què li vaig contestar. Suposo que me'n vaig sortir amb un monosíl·lab, i vaig ser incapaç de veure que amb aquell gest, l'últim pel qual jo li he d'estar agraït, i que per a ell deuria ser com una mena d'acta notarial amb què certificava l'acompliment de la seva feina pedagògica, en realitat m'estava animant a seguir escrivint, que ho podia fer i ho havia de fer.

He pensat sovint en aquell moment, sobretot des que ens va deixar. I en el que li havia d'haver contestat, si hagués estat a l'alçada. Li hauria dit, com m'ho he repetit, tantes vegades, que a la facultat només em van ensenyar a llegir, però a escriure, si és que mai n'he sabut, en vaig aprendre gràcies a uns altres mestres. En aquella resposta que no li vaig saber donar, vaig sentir que contraïa un deute d'agraïment que alguna vegada hauria de satisfer. Però la vida, la biologia pura vull dir, segueix unes lleis molt diferents de les nostres, i, sense adonar-nos-en, el seu ritme implacable, el rigor amb què imposa la seva veu negra i dura, no ens dóna temps per dir tot el que havíem d'haver dit just en el moment precís.

Una visió personal d'Antoni Vigó, historiador de l'art

Isabel Coll i Mirabent

En el repartiment dels molts aspectes que es podrien comentar en parlar del Toni Vigó, a mí m'ha tocat fer referència al seu vessant d'historiador de l'art. Recordar l'Antoni Vigó, ara quan fa deu anys que ja no està entre nosaltres, m'ha fet retornar a uns anys ja passats i endinsar-me en un mar de records que, pel que per a mi suposen, no m'ha estat gaire fàcil de fer, perquè es barregen amb records de coses i fets protagonitzats per gent molt estimada i, perquè no dir-ho també, molt enyorada, relacionada amb la meva infantesa i la meva adolescència.

M'explicaré. Els primers records que tinc d'en Toni era la d'un professor dels Escolapis que passava cada dia per davant de casa meua per anar a impartir la seva

docència a l'Escola Pia. Uns anys més tard, a través d'un dels seus alumnes, que més tard seria el meu marit, em vaig assabentar que feia l'assignatura de matemàtiques i, segons el meu informador, era un magnífic professor, cosa que no vaig dubtar gens ja que qui m'ho deia no era pas afeccionat a exagerar les virtuts d'altri.

Durant aquells mateixos anys, i no em pregunteu perquè ni com, vaig decidir que estudiaria Història de l'Art. Recordo que el meu pare va informar-se de què era aquesta carrera, i fou aleshores quan va explicar-me, possiblement amb la il·lusió que em dissuadiria de seguir amb la meua idea, que aquella carrera universitària no es podia seguir a Barcelona, i que caldria que

anés a Madrid. No em va preocupar gens, i vaig pensar que, si no hi havia cap altre remei, m'aniria uns anys a la Complutense. Però és clar que la meua idea no deixava de preocupar el meu pare, que al cap d'un temps, l'any 1969, vingué i em digué que havia sabut que la llicenciatura d'Història de l'Art també la feien a Barcelona, i que l'Antoni Vigó era un dels que s'hi havia matriculat. A partir d'aleshores, aquell professor dels escolapis va ser quelcom més per a mi, era la persona, l'única que coneixia aleshores, que estudiava Història de l'Art. Una cosa que pensava que jo no podria fer mai, perquè estava convençuda que no aprovaria el curs preuniversitari.

Afortunadament els meus presagis no es confirmaren i vaig entrar a la Universitat de Barcelona, tot just quan en Toni, ja com a llicenciat, n'havia sortit. Fou aleshores quan va tornar a ser present en la meua vida, a través del bon record que havia deixat entre els seus professors universitaris i aquells companys seus de carrera que s'havien quedat, com a docents, al Departament. Quan anava a veure un professor i aquest mirava la meua fitxa, sovint em deia: -Coneixes l'Antoni Vigó? O: -Ets del poble del Vigó! I totseguit feia algun comentari, sempre positiu, sobre la persona del Toni, una gran persona. Era un fet que també va poder comprovar el seu fill Miquel quan anys més tard va decidir seguir el mateix camí que havia seguit el seu pare.

Però el meu contacte formal i més personal amb ell no seria fins a l'any 1976, a través del Grup d'Estudis Sitgetans. El primer que em va semblar interessant d'ell fou que de qualsevol moment i de qualsevol situació, per difícil que fos, sabia extreure l'aspecte positiu. Així com que era una persona que estava sempre disponible per a organitzar el que fos sense defallir. Precisament fou aleshores quan s'encarregà d'organitzar a l'Estudi Vidal, una exposició de pintures de l'Escola Luminista, que serví per a augmentar l'interès per aquesta escola, que havia estat tants anys oblidada. En relació amb ella, l'Antoni Vigó va publicar a la

Miscel·lània Penedesenca un article sobre el pintor luminista Antoni Almirall i Romagosa, estudi en el qual presentava un recull de dades en bona part inèdites i de força interès. De totes maneres, en aquell temps encara no vàrem treballar conjuntament de manera tan estreta com ho faríem posteriorment. El motiu va ser que en aquells anys vaig tenir els dos fills i vaig presentar la tesina de llicenciatura i la tesi doctoral.

Seria ja entrada la dècada dels vuitanta quan coneixeria bé a Toni, com a amic i com a historiador de l'art. I jo diria que ell també em va anar coneixent, perquè no ens enganyem, en Toni també era molt murri. Era un home agudíssim, coneixedor de la gent i d'un esperit crític molt fi. I no era fàcil ni enganyar-lo ni guanyar te'l. Com a bon professor que era anava examinant

cada cosa que deia i que feia. I jo anava passant cada examen amb un "aprobat" justet. Poc a poc, a través de diferents contactes, em va anar posant millor nota. És a dir, des de l'escepticisme i la poca confiança que la meua persona li oferia, va anar a passant a comprendre que jo, com ell, havia nascut per treballar en el món de la investigació de l'Art. I aquesta confiança va anar augmentant quan ambdós vàrem organitzar les exposicions dels pintors Arcadi Mas i Fondevila, Joan Roig i

Soler, Josep Mirabent i Gatell, Agustí Ferrer Pino, etc... etc... Ell em comprenia millor i jo el vaig conèixer més i em vaig adonar que era un home sense intrigues, un home de pau, de notable intel·ligència i d'esperit lleial: que era un gran home.

Els estudis de l'Antoni Vigó han tingut un paper rellevant en el coneixement d'un moviment artístic de casa nostra, el Romanticisme català. No hi ha cap bibliografia catalana del segle XIX en què no hi hagi alguna referència al seu treball sobre el pintor sitgetà Joaquim Espalter. En la seva tesi de llicenciatura, en Vigó va plantejar de manera excel·lent l'estat de la qüestió referent a aquest pintor, plantejament que va servir de base per a altres treballs fets sobre ell i la seva època. Va ser el Grup d'Estudis Sitgetans qui la va

publicar. I també va redactar una cronologia dels fets més destacats de la vida de Santiago Rusiñol. Amb aquests treballs, l'Antoni Vigó, va ajudar a aconseguir un millor coneixement del nostre passat artístic.

M'agradava anar a casa seva i seure a la taula del menjador o al sofà. Allà gaudia sentint-lo parlar amb seguretat, dient exactament el que volia dir, sempre amb un alt sentit de responsabilitat. Gaudia escoltant el seu diàleg clar, net, sense retòrica i moltes vegades no exempt d'ironia. De la mateixa manera que m'agradava veure l'amor que tenia a les seves col·leccions, als seus llibres, l'estimació que sentia pels seus familiars, especialment la Margarita, pels seus pares i pels seus fills. Aquestes detalls m'anaven confirmant, dia a dia, que en Toni Vigó era un home ple de sensibilitat, característica que únicament es troba en alguns éssers, i que, en el seu cas, posseïa amb escreix, per donar i per vendre.

Era aquesta sensibilitat la que, com tots sabeu, el va portar a fer teatre, i ser un dels principals protagonistes d'obres com *La ferida lluminosa* o *El Divino Impaciente*, que es va representar al Patronat. O la que va manifestar en la direcció d'altres obres posades en escena, en les quals va participar com ajudant de Joan Mirabent i Castiell. També escrivia petits articles a

l'Eco, dins de l'apartat *Coses*, articles que li permetien dir la seva opinió sobre les coses que succeïen o que es podien millorar a Sitges. Ho feia sense signar, no volia protagonisme, i les exposava sempre amb una gran elegància, sense ni el més mínim punt d'acritud.

Aquesta facultat seva de percebre i gaudir de les impressions fins i tot més imperceptibles, anava acompanyada d'una ferma tenacitat. Dues característiques que el col·loquen entre aquells que, per temps que passi, deixen un record inesborrable entre els que els han conegut. En Vigó ha estat per a nosaltres una figura insubstituïble dintre del paisatge sitgetà.

És per tot això, i per altres moltes coses, que deixo de dir per no repetir el que han dit els meus companys de taula, que hi ha motius més que suficients per a haver organitzat aquest acte en record del que fou el primer historiador de l'art sitgetà. La seva tasca no serà mai prou elogiada, com a home i com a ciutadà que col·laborà en totes les manifestacions per a les quals se li demanés ajut. La seva mort es va emportar no solament un home intel·ligent, sinó també una persona que tots estimàvem. Per tot això, em permeto dir que si no existís el costum d'homenatjar els que s'ho mereixen, contemplant la trajectòria d'Antoni Vigó, hauríem hagut d'inventar-ho.

**Aquest número ha estat
publicat amb l'ajuda de**

Caixa **Renedès**